

УДК 005.3:657(100)

Маренич Т. Г.

доктор економічних наук, професор,
Харківський національний технічний університет сільського господарства
імені П. Василенка, Україна;
e-mail: max_ms@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-8502-1884

Поливана Л. А.

кандидат економічних наук, доцент,
Харківський національний технічний університет сільського господарства
імені П. Василенка, Україна;
e-mail: L.A.Polyvana@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-1204-9218

Кирильєва Л. О.

кандидат економічних наук, доцент,
Харківський державний університет харчування та торгівлі, Україна;
e-mail: kirilieva@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-0793-5912

Шеховцова Д. Д.

кандидат економічних наук, доцент,
Харківський національний університет радіоелектроніки, Україна;
e-mail: dariia.shekhovtsova@nure.ua; ORCID ID: 0000-0002-7586-4394

ТРАНСФОРМАЦІЯ БАЗОВИХ ПІДХОДІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Анотація. Визначено роль загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку для організації як фінансового обліку, так і управлінського обліку на підприємствах України. Досліджено низку специфічних принципів, які не використовуються системою фінансового обліку, але є підґрунтям для організації управлінського обліку. Доведено, що перелік принципів управлінського обліку є більш розширеним, аніж загальноприйнятий. Виділено три підходи до ідентифікації принципів управлінського обліку [управлінський облік ґрунтується: на загальноновизначених принципах бухгалтерського (фінансового) обліку і специфічних принципах управлінського обліку; принципах бухгалтерського (фінансового) обліку, загальних та специфічних принципах управлінського обліку; тільки на загальних (або власних) принципах]. Досліджено сутність принципів управлінського обліку і визначено їхні особливості внаслідок специфіки означеної підсистеми обліку та використання різноманіття облікових технік і методик. Виділено чотири глобальні принципи управлінського обліку: комунікація породжує інформацію, що має вплив; інформація є релевантною; аналізується вплив на вартість; розумне керування вибудовує довіру. Розкрито сутність глобальних принципів управлінського обліку і з'ясовано їхнє значення для ключових сфер діяльності. Доведено, що глобальні принципи управлінського обліку сьогодні мають рекомендаційний характер, однак регуляторами обліку в майбутньому пропонуються до обов'язкового застосування підприємствами, що представляють суспільний інтерес. Запропоновано перелік специфічних принципів управлінського обліку, що дозволяє поглибити розкриття його сутності, основних завдань і функцій. Визначено взаємозалежність принципів бухгалтерського (фінансового) та управлінського обліку при ухваленні рішень.

Ураховуючи тісний взаємозв'язок принципів бухгалтерського обліку, глобальних принципів управлінського обліку та специфічних принципів останнього, їхню ієрархічну взаємозалежність, запропоновано пірамідальну модель принципів бухгалтерського обліку в умовах глобалізації, використання якої дозволить підприємствам, що представляють суспільний інтерес, побудувати раціональну систему управлінського обліку, яка відповідатиме національним і міжнародним вимогам регуляторів обліку, та сформувати фундаментальне обліково-аналітичне забезпечення управління діяльністю суб'єктів господарювання.

Ключові слова: управлінський облік, принципи, інформація, глобалізація, підходи, організація.

Формул: 0; рис.: 2; табл.: 0; бібл.: 18.

Marenych T.

Doctor of Economics, Professor.

Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture, Ukraine;

e-mail: max_ms@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-8502-1884

Polyvana L.

Ph. D. in Economics, Associate Professor,

Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture, Ukraine;

e-mail: L.A.Polyvana@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-1204-9218

Kyrylieva L.

Ph. D. in Economics, Associate Professor,

Kharkiv State University of Food Technology and Trade, Ukraine;

e-mail: kirilieva@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-0793-5912

Shekhovtsova D.

Ph. D. in Economics, Associate Professor,

Kharkiv National University of Radioelectronics, Ukraine;

e-mail: dariia.shekhovtsova@nure.ua; ORCID ID: 0000-0002-7586-4394

TRANSFORMATION OF BASIC APPROACHES TO THE ORGANIZATION OF MANAGEMENT ACCOUNTING UNDER THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

Abstract. The role of the generally accepted principles of accounting for the organization of both financial accounting and management accounting in enterprises of Ukraine is determined. A number of specific principles that are not used by the financial accounting system but are the basis for management accounting are explored. It is proved that the list of principles of management accounting is more extensive than generally accepted. Three approaches to the identification of principles of management accounting are distinguished. Management accounting is based on generally accepted principles of accounting, (financial) accounting and specific principles of managerial accounting; principles of accounting (financial) accounting, general and specific principles of managerial accounting; only on general (or own) principles. The essence of the principles of managerial accounting was explored and their features were determined due to the specifics of the subsystem of accounting and the use of a variety of accounting techniques. Four global principles of managerial accounting are highlighted: communication generates information that has an impact; information is relevant; the impact on value is analyzed; intelligent management builds trust. The essence of the global principles of management accounting is revealed and their significance for key areas of activity is clarified. It is proved that nowadays the global principles of managerial accounting are recommendatory, but accounting regulators in the future offered to mandatory use by enterprises of public interest. A list of specific principles of managerial accounting is proposed; it allows deepening the disclosure of its essence, main tasks and functions. Interdependence of the principles of financial accounting and management accounting in decision making is determined. It was possible to build a pyramidal model with isolation.

Given the close relationship between the principles of accounting, the global principles of managerial accounting and the specific principles of the latter, their hierarchical interdependence proposed a pyramid model of accounting principles in a globalizing environment, the use of which will allow companies of the common interest to build a rational system of managerial accounting that will meet international requirements of the accounting regulators and form a fundamental accounting and analytical framework providing management of business entities.

Keywords: management accounting, principles, information, globalization, approaches, organization.

Formulas: 0; fig.: 2; tabl.: 0; bibl.: 18.

Вступ. Світовий досвід і практика деяких вітчизняних підприємств доводять, що управлінський облік є важливим інструментом підвищення прибутковості підприємницької діяльності. Його головна мета – допомогти керівництву досягти короткострокових

і довгострокових цілей підприємства. Досягнення цілей означає задоволення потреб клієнтів, акціонерів та інших учасників господарської діяльності (постачальників, персоналу, суспільства в цілому).

Як свідчить українська практика, в управлінні найчастіше користуються методами, які базуються головним чином на інтуїції, досвіді керівника, головних спеціалістів підприємств і традиціях, що склалися історично. Такий стан речей призводить до негативних наслідків у діяльності підприємства. Для ухвалення оперативних та ефективних рішень керівництву потрібна точна й актуальна інформація як про виробничий, так і про фінансовий стан підприємства, яка формується в системі управлінського обліку. Сучасний управлінський облік, використовуючи внутрішню і зовнішню, фінансову та нефінансову інформацію, має забезпечити потреби не тільки виробництва, а й постачання, збуту, маркетингу, логістики, управління інвестиціями, дослідженнями та ін. При цьому вся інформація (і кількісна, і якісна) перед використанням у процесі ухвалення рішень буде ретельно аналізуватися, що дозволить підприємству якісніше планувати і реалізовувати стратегії. Щоб управлінський облік дієво виконував свої функції, він повинен відповідати певним критеріям, серед яких дотримання облікових принципів. Прозорі принципи управлінського обліку суттєво впливають на ефективність системи управлінського обліку, а отже, на процес ухвалення рішень. Розроблені Глобальні принципи управлінського обліку націлено на оптимізацію рішень та досягнення стратегічних цілей підприємства. Упровадження цих принципів забезпечить підвищення ефективності діяльності та сталий розвиток підприємств [1, с. 60].

Аналіз досліджень і постановка завдання. Теорії і практиці управлінського обліку в зарубіжній і вітчизняній літературі присвячено багато наукових праць. Серед закордонних учених найбільше відомі роботи М. А. Вахрушиної [2], Т. П. Карпової [3], К. Друрі [4], Б. І. Нідзла [6—9] та ін. З вітчизняних фахівців можна виділити С. Ф. Голова [10], Л. В. Нападовську [11], Ф. Ф. Бутинця [12], О. В. Лишиленка [13], Г. О. Партин [14] та ін. [15; 16]. У публікаціях розглянуто сутність управлінського обліку, особливості його методології та організації, можливості застосування на підприємствах. Проте вчені недостатньо уваги приділяють принципам управлінського обліку, які є важливою складовою методології будь-якого виду обліку.

Мета дослідження — узагальнення наукових підходів до визначення принципів управлінського обліку та обґрунтування ієрархічної взаємозалежності принципів бухгалтерського (фінансового) обліку і власних принципів управлінського обліку.

Розкриття теми здійснювалося за допомогою таких методів дослідження, як: аналіз, синтез та узагальнення.

Результати дослідження. Аналіз наукових публікацій свідчить, що погляди вчених щодо тлумачення принципів управлінського обліку дуже різняться. Так, Л. В. Нападовська вважає, що через низку принципових відмінностей фінансового й управлінського обліку екстраполяція принципів ведення бухгалтерського (фінансового) обліку на практику управлінського обліку неможлива [11, с. 175]. Утім, більшість учених стверджує, що оскільки управлінський облік є складовою системи бухгалтерського обліку, ті принципи, які сформовані для фінансового обліку, приймаються і в управлінському обліку. Проте перелік цих бухгалтерських принципів у джерелах представлено в обмеженому варіанті. Так, на думку Г. О. Партин і А. Г. Загороднього [14, с. 26], І. Д. Фаріон і Т. М. Писаренко [16, с. 32], управлінський облік має відповідати єдиним бухгалтерським принципам, зокрема: безперервності діяльності підприємства; повноти та аналітичності інформації; періодичності формування інформації. Ф. Ф. Бутинець та інші вчені ще додають принцип єдиного грошового вимірника [12, с. 20—21]. У науковій праці Т. П. Карпової взагалі принципи фінансового обліку, на яких має ґрунтуватися управлінський облік, не наводяться [3, с. 33]. М. А. Вахрушина наполягає на тому, що в управлінському обліку використовується низка важливих бухгалтерських принципів як економичності і своєчасності інформації, що надається, її порівняності та ін. [2, с. 32]. При цьому, як вважає автор, в управлінському

обліку в окремих варіантах принцип повноти і документального обґрунтування господарських операцій може ігноруватися заради забезпечення своєчасності надання інформації [2, с. 33].

З вищевикладеного можна зробити висновок про те, що деякі принципи бухгалтерського обліку ототожнюються з традиційними вимогами до бухгалтерського обліку та елементами методу бухгалтерського обліку. На нашу думку, важливо розуміти, що ті принципи, які є загальновизнаними для бухгалтерського (фінансового) обліку, в системі управлінського обліку мають свої специфічні особливості, оскільки інформація в ній повинна бути зорієнтована на менеджера і його потреби, а її диференціація за об'єктами виробничої діяльності (центрами відповідальності) дозволяти групувати й аналізувати дані за відповідними ознаками і періодами з метою оцінки їхнього впливу на кінцеві результати ухвалених поточних, тактичних і стратегічних рішень. Тому загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку в контексті їх використання в управлінському обліку потребують відповідної інтерпретації. Необов'язковість ведення, різноманіття облікових технік, які використовуються в управлінському обліку, не дозволяють механічного перенесення принципів бухгалтерського обліку на практику управлінського обліку.

Крім того, раціональна організація процесу підтримки управлінських рішень суттєво залежить від організації введення інформації. Вхідні дані можуть вводитися з первинних документів. Отже, збір первинної інформації повинен здійснюватися за єдиними бухгалтерськими правилами (принципами). Інший порядок одержання первісних даних призведе до необхідності дублювання збору первинної інформації, що не буде виправданим.

Визначальне значення загальноприйнятих для фінансового обліку принципів в управлінському обліку посилюється ще й тим, що управлінський апарат не може у своїй діяльності спиратися на виключно дані, які не можна перевірити, та суб'єктивні оцінки. Рішення, що ґрунтуються на об'єктивних даних чи виважених професійних судженнях, а не на припущеннях, сприяють скорішому досягненню цілей підприємства. Тому початковою інформаційною базою для ухвалення ефективних рішень є, перш за все, первинна документація, фінансова звітність, які мають відповідати встановленим вимогам законодавства.

Слід зауважити, що управлінський облік, використовуючи вхідну інформацію, має певні методи її опрацювання (вимірювання, оцінювання, систематизації, узагальнення і передавання інформації). У ньому широко можуть використовуватися елементи методу бухгалтерського (фінансового) обліку: рахунки і подвійний запис, документація, оцінка, калькуляція, балансове узагальнення та ін. Однак, на відміну від фінансового обліку, де процедури застосування зазначених методів визначено на законодавчому рівні, у системі управлінського обліку вони стають інструментом управління за умови їхнього багатоваріантного використання. Тобто як принципи, так і методи бухгалтерського обліку в управлінському обліку набувають своїх особливостей у силу специфіки різних видів обліку.

Поряд із цим управлінському обліку властиві специфічні принципи, які не використовуються системою фінансового обліку. Перелік притаманних управлінському обліку принципів наведено у працях [2; 3; 7; 8; 11—16]. Як свідчать дані публікацій, набір специфічних принципів управлінського обліку є більш розширеним, проте містить інколи суперечливі складові. До власних принципів управлінського обліку вчені відносять знову ж таки і принципи бухгалтерського (фінансового) обліку (безперервність діяльності підприємства, відповідність доходів і витрат, періодичність та ін.), і вимоги до обліку (достовірність, оперативність та ін.), і ті принципи, які інші науковці включають до складу загальних у системі управлінського обліку (повнота й аналітичність інформації), а також елементи методу бухгалтерського обліку. Так, «принцип» «різна собівартість для різних цілей», на нашу думку, є трактуванням в управлінському обліку сутності елементу методу бухгалтерського обліку — калькуляції. Як і з оцінкою, вибір методики розрахунку собівартості продукції (робіт, послуг) у системі управлінського обліку визначається завданнями, які стоять перед менеджерами.

Інші деякі принципи управлінського обліку мають право на існування і розвиток.

Узагальнюючи наукову літературу, можна виділити такі підходи до ідентифікації принципів управлінського обліку:

- принципами управлінського обліку є загальновизнані принципи бухгалтерського (фінансового) обліку та специфічні принципи управлінського обліку;
- до складу принципів управлінського обліку входять принципи бухгалтерського (фінансового) обліку, загальні та специфічні принципи управлінського обліку;
- управлінський облік ґрунтується тільки на загальних (або власних) принципах.

Об'єднує ці підходи розуміння того, що управлінський облік, як підсистема бухгалтерського обліку, має власні принципи. Беручи до уваги їхнє різноманіття, можна стверджувати, що їхній перелік вимагає універсалізації з метою підвищення ефективності системи управлінського обліку.

У відповідь на необхідність побудови ефективних систем управлінського обліку були розроблені під час громадських консультацій 2014—2015 років у CIMA (Присяжний інститут управлінських бухгалтерів) та AICPA (Американський інститут сертифікованих професійних бухгалтерів) глобальні принципи управлінського обліку, які 2017 року видані українською мовою [17]. Управлінський облік уперше за історію свого існування зазнав стандартизації, адже раніше орієнтирами ведення цього виду обліку були кращі практики або зразки провідних компаній. Метою глобальних принципів управлінського обліку є надання підтримки генеральним і фінансовим директорам, членам рад директорів у проведенні порівняльного аналізу і вдосконаленні їхніх систем управлінського обліку (рис. 1).

<p>Комунікація породжує інформацію, що має вплив</p>	<p>Інформація є релевантною</p>	<p>Аналізується вплив на вартість</p>	<p>Розумне керування вибудовує довіру</p>
<ul style="list-style-type: none"> - розроблення і реалізація стратегії — це діалог; - комунікація є точковою; - комунікація сприяє ухваленню ефективніших рішень 	<ul style="list-style-type: none"> - інформація є найкращою з наявної; - інформація є надійною і доступною; - інформація є контекстуалізованою 	<ul style="list-style-type: none"> - моделі забезпечують розуміння варіантів - черговість дій визначається їхнім впливом на результат 	<ul style="list-style-type: none"> - підзвітність і надійність; - сталий розвиток; - професійна доброчесність і етика

Рис. 1. Принципи управлінського обліку за Американським інститутом сертифікованих публічних бухгалтерів (AICPA) і Привілейованим інститутом управлінських бухгалтерів (CIMA)

Джерело. [17].

Ці міжнародні принципи управлінського обліку передбачають не послідовний, а безперервний розгляд і застосування до ключових сфер діяльності, що зумовлює перманентність організаційного успіху. Проте автори зазначають їхній рекомендаційний характер [18, с. 39].

Згідно з документом глобальні принципи управлінського обліку — це фундаментальні цінності, якості, норми і характеристики, які являють собою управлінський облік [17, с. 49]. При цьому сутність «цінностей, якостей, норм і характеристик» не розкрито. Виділено чотири глобальні принципи управлінського обліку: комунікація породжує інформацію, що

має вплив; інформація є релевантною; аналізується вплив на вартість; розумне керування вибудовує довіру.

Значення принципів полягає ось у чому.

1. Комунікація породжує інформацію, що має вплив. Управлінський облік починається і завершується спілкуванням. Принципи управлінського обліку розроблені з тим, щоб допомогти організаціям подолати розрізненість і стимулювати інтегроване мислення, яке забезпечить більш ефективніше ухвалення рішень.

2. Інформація є релевантною. Управлінський облік забезпечує керівників релевантною інформацією тоді, коли це потрібно. Принципи дають змогу виявити попередню, поточну, майбутню інформацію, зокрема й фінансові та нефінансові дані з внутрішніх і зовнішніх джерел. Сюди входять соціальні, екологічні та економічні дані.

3. Аналізується вплив на вартість. Управлінський облік ув'язує стратегію організації з її бізнес-моделлю. Цей принцип допомагає організаціям опрацьовувати різні сценарії з метою розуміння їхнього впливу на створення і збереження вартості.

4. Розумне керування вибудовує довіру. Завдяки підзвітності та критичному підходу процес ухвалення рішень стає об'єктивнішим. Створення оптимального балансу між короткостроковими комерційними інтересами організації й довгостроковою вартістю для зацікавлених сторін посилює довіру і створює ефект надійності [17, с. 3].

Існує чіткий зв'язок між Глобальними принципами управлінського обліку: спеціалізована інформація аналізується щодо її впливу на цілі компанії, а потім передається особам, що ухвалюють рішення, здійснюючи відповідний вплив [17, с. 14].

Сьогодні Глобальні принципи управлінського обліку мають рекомендаційний характер, утім, є плани зробити їх обов'язковими для застосування тими компаніями, що націлені на стабільний розвиток [17].

Основні принципи управлінського обліку не протирічать, а базуються на фундаментальних принципах бухгалтерського (фінансового) обліку. Оскільки побудова системи управлінського обліку визначається національними традиціями, розмірами підприємства, характеристикою виробничого процесу і продукції, яку випускають, цілями управління, то кожний суб'єкт господарювання буде формувати власні принципи управлінського обліку. Найефективнішим для підприємств буде реалізація універсальних глобальних принципів управлінського обліку, які є надбанням світової спільноти.

Управлінська інформація, яку надають в управлінських звітах, у цілому може бути складена на основі загальновизнаних принципів бухгалтерського обліку. Проте не вся така інформація задовольнятиме запити менеджерів різних рівнів управління. Тому головне призначення системи управлінського обліку — надати ту інформацію, яка потрібна керівництву для ухвалення рішень, здійснення планування, прогнозування і виконання контрольних функцій.

В основу формування такої управлінської інформаційної системи варто закласти саме певні власні принципи.

До специфічних принципів управлінського обліку, на нашу думку, слід віднести такі:

- добровільності: ніхто не може примусити підприємство до ведення управлінського обліку проти його волі;
- підзвітності центрів відповідальності: передбачає формування інформації про витрати та їхні результати таким чином, щоб була можливість оцінити ступінь участі кожного з центрів відповідальності підприємства в потребі ресурсів та отриманні внаслідок їхнього споживання результатів;
- доречності: інформація, що генерується засобами управлінського обліку, повинна відповідати критерію застосування в управлінських рішеннях, у протилежному разі її формування буде безкорисним;
- свободи вибору: здатність ухвалювати важливі рішення, які будуть позначатися на розвитку підприємства;

- пристосування: наявна управлінська система має бути придатною для модифікації та розширення з метою впровадження нових інструментів управлінського обліку;
- стимулювання до проведення змін: мотивація менеджерів до змін у системі управлінського обліку, здійсненні внутрішнього контролю і регулювання, інтегрованості процесу управління зі стратегією підприємства.

Ураховуючи тісний взаємозв'язок принципів бухгалтерського обліку, глобальних принципів управлінського обліку та специфічних принципів останнього, їхню ієрархічну взаємозалежність, запропоновано пірамідальну модель принципів бухгалтерського обліку в умовах глобалізації (рис. 2), використання якої дозволить підприємствам, що представляють суспільний інтерес, побудувати систему управлінського обліку, яка відповідатиме національним і міжнародним вимогам для ухвалення обґрунтованих рішень.

Рис. 2. Взаємозалежність принципів бухгалтерського обліку та управлінського обліку при ухваленні рішень

Якщо підприємство в основу розбудови управлінського обліку поклало глобальні принципи управлінського обліку, можна стверджувати, що воно організувало повноцінну систему управлінського обліку, а не використовує тільки окремі її елементи.

За умов кардинальних змін у технологіях і системах управління сучасний управлінський облік буде здатний забезпечувати в довгостроковій перспективі життєдіяльність підприємства щодо розв'язання економічних, соціальних і екологічних проблем.

Принципи управлінського обліку, як, до речі, і бухгалтерського (фінансового) обліку, не є незмінними. Вони будуть постійно удосконалюватися з розвитком теорії, науки і практики бухгалтерського обліку.

Висновки. Перелік принципів управлінського обліку, представлений у науковій літературі, є розширеним, суперечливим і неструктурованим. Переважно принципи управлінського обліку ототожнюються із загальновизнаними принципами бухгалтерського (фінансового) обліку, з елементами методу бухгалтерського обліку, з інструментами управлінського обліку, з вимогами, які пред'являються як до господарського обліку, так і до інформації, що використовується з метою ухвалення рішень, що робить це питання надзвичайно актуальним і дискусійним.

Система управлінського обліку має ґрунтуватися на загальнометодологічних принципах бухгалтерського (фінансового) обліку. Разом з тим вона передбачає набір універсальних і специфічних принципів, які регулюють правила відображення об'єктів обліку і сфери застосування методичних прийомів з урахуванням потреб підприємства. Універсальними виступають Глобальні принципи управлінського обліку, які увібрали кращі практики зарубіжних країн. Дотримання цих принципів забезпечить поліпшення процесу ухвалення рішень, а отже, і створення підприємством вартості для внутрішніх і зовнішніх клієнтів з урахуванням соціальних і екологічних зобов'язань.

Ураховуючи, що управлінський облік покликаний сприяти ухваленню ефективних управлінських рішень, до його специфічних принципів пропонуємо віднести такі: принцип добровільності; підзвітності центрів відповідальності; доречності; свободи вибору; пристосування; стимулювання до проведення змін. Запропонований перелік специфічних принципів управлінського обліку дозволяє поглибити розкриття його сутності, основних завдань і функцій.

У перспективі подальші наукові розробки мають бути спрямовані на дослідження взаємодії та взаємоузгодженості принципів бухгалтерського (фінансового) обліку і власних принципів управлінського обліку для формування якісного обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю підприємством.

Література

1. Маренич Т. Г., Поливана Л. А. Глобальні принципи управлінського обліку та перспективи їх застосування на вітчизняних підприємствах. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. Економічні науки*. Харків : ХНТУСГ, 2018. Вип. 191. 405 с.
2. Вахрушина М. А. Бухгалтерский управленческий учет : учебник. Москва : Омега-Л, 2006. 576 с.
3. Карпова Т. П. Основы управленческого учета : учебное пособие. Москва : Инфра-М, 1997. 392 с.
4. Друри К. Управленческий производственный учет. Вводный курс : учебник. Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. 735 с.
5. Нидлз Б. И., Андерсон Х. Р., Колдуелл Д. В. Принципы бухгалтерского учета / пер. с англ. под ред. Я. В. Соколова. Москва : Финансы и статистика, 1994. 496 с.
6. Адамов Н. А., Рогуленко Т. М., Амушева Г. А. Основы управленческого учета / под общ. ред. Н. А. Адамова. Санкт-Петербург : Питер, 2005. 112 с.
7. Ивашкевич В. Б. Бухгалтерский управленческий учет : учебник. Москва : Экономист, 2003. 618 с.
8. Скоун Т. Управленческий учет / пер. с англ. под ред. Н. Д. Эриашвили. Москва : Аудит, ЮНИТИ, 1997. 179 с.
9. Талаева Л. В. Стратегический управленческий учет затрат в сельскохозяйственных организациях : монография. Пермь : ИПЦ «Прокрость», 2017. 171 с.
10. Голов С. Ф. Управлінський облік : підручник. Київ : Лібра, 2003. 704 с.
11. Нападowska Л. В. Базові принципи управлінського обліку. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 1. С. 173—181.
12. Бутинець Ф. Ф., Чижевська Л. В., Герасимчук Н. В. Бухгалтерський управлінський облік : навч. посібник. Житомир : ЖІТІ, 2000. 448 с.
13. Лишненко О. В. Бухгалтерський управлінський облік : навч. посібник. Київ : Вид-во «Центр навчальної літератури», 2004. 254 с.
14. Партин Г. О., Загородній А. Г. Управлінський облік : навч. посібник. Київ : Знання, 2007. 303 с.
15. Радецька Л. П., Овод Л. В. Управлінський облік : навч. посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 352 с.
16. Фаріон І. Д., Писоренко Т. М. Управлінський облік : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 792 с.
17. Глобальні принципи управлінського обліку. Ефективний управлінський облік: оптимізація рішень та створення успішних організацій / Привілейований інститут управлінських бухгалтерів. 2014. URL : zakon.help/files/artike/7192/Глобальні%20принципи%20управлінського%20обліку%20.pdf.
18. Кирильєва Л. О., Шеховцова Д. Д. Принципи управлінського обліку: міжнародний досвід. *Актуальні питання економіки, фінансів, обліку та права в сучасних умовах : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Полтава, 10 вересня 2018 р.) : у 3 ч. Полтава : ЦФЕНД, 2018. Ч. 2. С. 38—40.

Статтю рекомендовано до друку 01.12.2020

© Маренич Т. Г., Поливана Л. А., Кирильєва Л. О., Шеховцова Д. Д.

References

1. Marenych, T. G., & Polyvana, L. A. (2018). Hlobalni pryncypy upravlinskoho obliku ta perspektyvy yikh zastosuvannia na vitchyznianskykh pidpryemstvakh [Global principles of management accounting and prospects for their application in domestic enterprises]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu silskoho hospodarstva. Ekonomichni nauky — Bulletin of Kharkiv National Technical University of Agriculture. Economic sciences*, Vol. 191, 405. Kharkiv: KhNTUSH [in Ukrainian].
2. Vakhryshyna, M. A. (2004). *Buhgalterskij upravlencheskij uchet [Accounting management accounting]*. Moscow: Omega-L [in Russian].
3. Karpova, T. P. (1997). *Osnovy upravlencheskoho ucheta [Fundamentals of management accounting]*. Moscow: Infra-M [in Russian].
4. Drury, C. (2005). *Upravlencheskij proizvodstvennyj uchet. Vvodnyj kurs [Management production accounting. Introductory course]*. Moscow: YUNITI-DANA [in Russian].

5. Needles, B. I., Anderson, H. R., & Caldwell, D. V. (1994). *Principy buhgalterskogo ucheta* [Principles of accounting]. (Ya. V. Sokolov, Trans.). Moscow: Finansy i statistika [in Russian].
6. Adamov N. A., Rogulenko T. M., & Amusheva, H. A. (2005). *Osnovy upravlencheskogo ucheta* [Fundamentals of management accounting]. Saint-Petersburg: Piter [in Russian].
7. Ivashkevich, V. B. (2003). *Buhgalterskij upravlencheskij uchet* [Accounting Managerial Accounting]. Moscow: Ekonomist [in Russian].
8. Scone, T. (1997). *Upravlencheskij uchet* [Managerial accounting]. (N. D. Eriashvili, Trans.). Moscow: Audit, YUNITI [in Russian].
9. Talaeva, L. V. (2017). *Strategicheskij upravlencheskij uchet zatrat v sel's'kohozyajstvennyh organizacijah* [Strategic management cost accounting in agricultural organizations]. Perm: IPC «Prokrost» [in Russian].
10. Holov, S. F. (2003). *Upravlinskyi oblik* [Managerial accounting]. Kyiv: Libra [in Ukrainian].
11. Napadovska, L. V. (2013). Bazovi pryntsyipy upravlinskoho obliku [Basic principles of the Governorate]. *Aktualni problemy ekonomiky — Actual Problems of Economics*, 1, 173—181 [in Ukrainian].
12. Butynets, F. F., Chyzhevska, L. V., & Herasymchuk, N. V. (2000). *Bukhhalterskyi upravlinskyi oblik* [Accounting Managerial Accounting]. Zhytomyr: ZhITI [in Ukrainian].
13. Lyshylenko, O. V. (2004). *Bukhhalterskyi upravlinskyi oblik* [Accounting Managerial Accounting]. Kyiv: Vyd-vo «Tsentr navchalnoi literatury» [in Ukrainian].
14. Partyn, H. O., & Zahorodnii, A. H. (2007). *Upravlinskyi oblik* [Managerial Accounting]. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].
15. Radetska, L. P., & Ovod, L. V. (2007). *Upravlinskyi oblik* [Managerial Accounting]. Kyiv: VTs «Akademiia» [in Ukrainian].
16. Farion, I. D., & Pysorenko, T. M. (2012). *Upravlinskyi oblik* [Managerial Accounting]. Kyiv: Vyd-vo «Tsentr navchalnoi literatury» [in Ukrainian].
17. Pryvileiovanyi instytut upravlinskykh bukhhalteriv. (2014). *Hlobalni pryntsyipy upravlinskoho obliku. Efektyvnyi upravlinskyi oblik: optymizatsiia rishen ta stvorennia uspishnykh orhanizatsii* [Global principles of management accounting. Effective management accounting: optimizing decisions and creating successful organizations]. Retrieved from zakon.help/files/article/7192/Hlobalni%20pryntsyipy%20upavlinskoho%20obliku%20.pdf [in Ukrainian].
18. Kyrylieva, L. O., & Shekhovtsova, D. D. (2018). Pryntsyipy upravlinskoho obliku: mizhnarodnyi dosvid [Principles of managerial accounting: international experience]. *Aktualni pytannia ekonomiky, finansiv, obliku ta prava v suchasnykh umovakh : zbirnyk tez dopovidei Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Poltava, 10 veresnia 2018 r.) — Current issues of economics, finance, accounting and law in modern conditions: a collection of abstracts of the International scientific-practical conference (Poltava, September 10, 2018)*. (pp. 38—40). Poltava: TsFEND. Vol. 2 [in Ukrainian].

The article is recommended for printing 01.12.2020

© Marenych T., Polyvana L., Kyrylieva L., Shekhovtsova D.